

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Anden Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 225. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1836_518A_2-txt-shoot-idm12815.pdf (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Naar vi nu see, at *Sachserne*, uagtet denne Aare-Ladning lige til Hjerte-Blodet, dog *hundrede* Aar efter *Karls Død* var *Tydsklunds* eneste men velgrundede Haab, da kan vi ikke tvivle om, de jo i Mellem-Tiden maae have faaet en god Hjerte-Styrkning, og det maa have været *Christendommen*, skøndt det er vanskeligt at forstaae, hvordan selv den bedste Sæd kunde voxte i Furer af *Frankernes Plov*, da den gik bedst ved *Weser* og *Elben*. Der er nemlig giennem de følgende Aarhundreder saa gyldige Vidnesbyrd om, at *Christendommen* slog dybe Rødder i *Morten Luthers Fædrene-Land*, at Kiends-Giærningen er uomtvistelig, og Gaadens Opløsning maae vi da ikke søge i den Øxe, der omhuggede *Irmensul* paa *Eresburg*, eller i den *Nød-Daab* med Kniven paa *Struben*, der umuelig kunde føde Andet end *Had* til *Troen*, men især hos de fromme Munke i *Fulda-Klosteret*, *Winfreds Yndlings-Sted* og *Stiftelse*, som baade før og siden utrættelig forkyndte det store *Evangelium*. De Fleste af Disse var formodentlig *Winfreds Lands-Mænd*, altsaa *Angel-Sachser*, og det var i alt *Fald Wilhad*, som blev den første Bisp i *Bremen* og prædikede Ordet saa ivrig i *Karl den Stores Dage*, at Man har kaldt ham *Sachsernes Apostel*. Hvor ganske anderledes Evangeliet har lydt fra hans og hans Medhjælperes Læber end fra de *Frankiske Bispers* og *Høvdingers*, kan vi vide af *Maaden*, hvorpaa *An226gel-Sachserne selv* var blevet *Christne*, og af *Begeistringen*, der drev dem til at være Evangelister i fjerne Lande; men det mest slaaende Beviis findes dog vel i *Ælkvins Breve*, thi uagtet han, baade som Hof-Mand og Bog-Orm, maatte betragte Sagen endeel anderledes end *Martyrerne*, tordner han dog baade mod *Tvangen* og *Tienden*, som den *keiserlige Præken* dreiede sig om. Huske maae vi imidlertid ogsaa, at hvor Man anraabde *Thor*, som *Midgards-Ormens Bane-Mand*, og kæmpede for *Valhald*, der maatte den vidunderlig hjemlede Historie om *Jesus Christus*, der *knuste Slangens Hoved*, og skabde et nyt *Paradis* til sine Troende, nødvendig finde Indgang, og at *Sachserne* dyrkede *Nordens Guder*, det er sikkert nok. Vel har i den nyere Tid endeel *Tydskere* gjort en *Sachsisk Over-Gud* af *Blokken Irmin-Sul* (ret egenlig *ex trunco Minervam*); men naar Man kan lidt *Angel-Sachsisk*, seer Man strax, at Navnet virkelig, som *Adam* af *Bremen* melder, betyder "*Verdens-Støtten*" (*universalis columna*), og naar Man er lidt hjemme i *Edda*, gienkiender Man snart det fælles *Stam-Træ*, *Asken Ygdrasil* deri. Om for Resten denne mærkelige Blok har staaet ved *Merseburg*, ved *Pyrmont*, eller kanskee paa *Bloksbjerg*, og om Man engang virkelig fandt den begravet ved *Korwei* og lod den staae op i *Hildesheim*, kan være os ligegyldigt; men dette *ny Korwei* ved *Weseren*, tæt ved Høxter, blev ganske rigtig *Christendommens Støtte* i disse Lande-Mærker. Dette mærkelige Kloster, en Aflægger af det *Frankiske Korvei* i *Picardiet*, blev nemlig allerede stiftet under Keiser *Ludvig den Fromme* (822), og medens de senere Munke udledte dets velsignede Virkninger af *St. Viti* Levninger, som Man snart var saa lykkelig at overkomme, melde de dog ogsaa, at Klosters første Indbyggere mest var bortførte *Sachser*, 227opdragne i det gamle *Korvei*, hvad vel tør have gjort det Meste. En af Disse, *Ansgar* (*Æsger*), skal vi siden nærmere omtale, som *Nordens Apostel*, men vi maae dog allerede her lægge vel Mærke til ham; thi han var ikke blot Skole-Mester og Prædikant i det *ny Korwei*, men blev ogsaa den første *Ærke-Bisp* i *Bremen*, og maa da, som det *Christelige Vidunder*, han var i sin Tid, netop i disse Egne have virket uberegnelig.